

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 ft — kr.
Félévre 5 " " "
Negyedévre 2 " 50 " "
Égy hónapra 1 " " "

Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Kiadók: **HOFFMANN** és **KRONOVITZ**.

Hirdetési díj:

Hasábbos petit sorost 5 kr. Nagyobb betűtípusú a többi díj
Hirdetéseik alkü szerinti jutányos áron vetetnek fel. Bélyeg díj
don külön beiktatást 30 kr.

Közegészségünk hanyatlása.

Debreczen, 1898. július 21.

Magyarországon kétségtelenül kevés az orvos; a meglevők elosztása pedig olyan, hogy feles számban vannak a városokban, kevesebben a megyékben, míg sok helyütt teljesen hiányzik az orvos. Az orvosok ezen egyenlőtlen elosztásának oka abban keresendő, hogy azok a vidékek még kevésbé biztosítják az orvos megélhetését, mint a városok. Az orvossal el nem látott vidékeken oly kedvezőtlenek ma a viszonyok, hogy még a közel jövőben sem várhatjuk, miszerint a javuló viszonyok az orvost oda fogják vonzani.

A megélhetés kedvezőtlenebb viszonyait mi sem bizonyíthatná jobban, mint az orvosnövendékek számának apadása. Az utolsó 4—5 évben állandóan fogy az orvostanhallgatók száma ugyanarra, hogy e szomorú jelenség már az egyetemi körök figyelmét is felkeltette. Ezt mutatja az Orvosi Hetilap legutóbbi számában megjelent közlemény, mely behatóan foglalkozik az orvostanhallgatók számának csökkenésével s annak okával. Egyik okot az orvos-egyetemi tanulmányok költségeinek emelkedésében látja. A mai leczkepeázrendszer mellett a tandíjmentesség nehezebben érhető el, mint azelőtt, mert jelenleg meg van kötve a tanárok keze az által, hogy a kormány

meg-zabja az elengedhető összegét, melyen túl ők nem mehetnek. — De másrészt az orvostanhallgatók megélhetése is nehezebb, mert a klinikai és kórházi tanulmányok annyira lekötik minden idejüket, hogy keresetforrás után nem nézhetnek. A szigorlati díjak pedig oly drágák, hogy akárhányan, ha szüleiktől a megkívánt díjakat nem kaphatja, egy-két évig kell tanulmányát félbeszakítani, hogy a szükséges összeget megszerzhesse.

Mindeme nehézségek még nem voltak elegendők, mert épen az utóbbi években ezeken kívül még nagyobb terhet raktak az orvosok vállaira. Az orvosnak az oklevél elnyerése után még különböző vizsgákat kell tenni (mint tiszti, törvényszéki, iskolaorvosi), hogy kissé jobban javadalmazó állomást nyerhessen el. Ez pedig ismét jelentékeny idő- és pénzáldozatba kerül. Könnyen érthető tehát, hogy miután a nösszü es költséges tanulmány után megszerzett diploma nem eléggé biztosítja a megélhetést, a jobb viszonyokat adó tanulmányok felé áramlik az ifjuság. Ennek következménye viszont az, hogy miként a belügyminiszter jelentéséből kivehetjük, jelenleg is 11,105 község van nálunk orvos nélkül.

Hogy miért nem kapnak ezen községek orvosokat, azt is megtudhatjuk a belügyminiszter jelentéséből, hol azt lát-

juk, hogy a be nem töltött orvosi körökben 200—250 ft avagy 300—400 ft az orvos évi fizetése, melyhez még 20 krajczár nappali és 40 kr. éjjeli látogatási díj jár. E sovány díjazás mellett a hivatalos orvos rengeteg adminisztratív munkát is köteles elvégezni. Így azután míg a városokban fokozatosan növekszik az orvosok száma, addig némely helyütt teljesen megakadt a vidékek orvossal való ellátása, miként Maramaros, Bereg, Ung és Zemplén vármegyék lakosságának nagyobb része az orvost még ma is nélkülözi.

Ha ma ez így áll, hova jutunk 10 év múlva, a midőn az orvosok száma elhalálozás stb. folytán megfog, az orvosnövendékek számának csökkenése folytán újjakkal nem pótolatik kellőleg s így az orvosok száma a vidéken még inkább csökkeni fog.

Minnél szegényebb valamely vidék lakossága, annál kisebb fizetést ad orvosának s ezzel párhuzamosan annál kevesebb keresetre számíthat gyakorlatban. Tulajdonképen kétszeres kötelessége az államnak, hogy ott segítsen, hol épen a szegény-ég miatt úgy az orvosi-segély, mint a közegészségügy gondozása a legégtöbben szükséges. Magyarország némely vidéke az orvostartásról gondoskodni nem tud, a törvényen tehát változtatni kell úgy, hogy az állam segélye igénybe vehető legyen.

A homok-szent-mártoni irodalom-pártó kör.

— A „Debreczen” tárczája. —
Irtta: **Vértési Arnold**.

Már minden volt Homok-Szent-Mártonban: kaszinó, járásbíróház, adóhivatal, négyosztályú al-reáiskola, önkéntes tűzoltó-egylet, dalárda; csak irodalmi kör nem volt még.

Ezen segíteni kell, Homok-Szent-Márton nem maradhat hátra, az irodalom a nemzet főntartó oszlópa, pártolni kell az irodalmat. Ilyen gondolatok jarták át a Tóth János magasra törő elméjét, ki reáiskolai tanár s az irodalom lelkes barátja volt Homok-Szent-Mártonban. Ezeknek a gondolatoknak aztán kifejezést is adott a buzgó férfi.

Eleinte csak vállvonogatva hallgatók az urak a kaszinóban, csak éppen úgy odavetett egy-egy szót az egyik vagy a másik a tarokk vagy a kalabriász mellől. De a lelkes férfi nem nyugodott, kifejtette tervét, hogy mit gondol ő, irodalom-pártoló kört kellene alakítani Homok-Szent-Mártonban.

— Hát még mit? — mondta rá fióymá-lóan a járásbíró.

— Ostobaság — mormogott az öreg adópenztárnok, kinek, úgy látszott, kiváltsága van Homok-Szent-Mártonban mindenkivel gorombakodni.

Thury Pista is azt vélte, mi az is istennyilvának az nekik? Darvas Zoltánnak sem kellett. Még a tiszteletes ur is csak himzett hámozott:

— Hát hiszen szép, szép, kérem de sok már rajunk az adó, kérem.

A lelkes tanárt azonban nem csüggesztette el ez a sivar közöny, s ez az ellenséges indulat. Ismerte már ő ezt, Minden irodalom-történetben olvasta. Hirlapi cikkekben is olvasta. De aki oly nemes czélt tűz ki maga elé az nem riad vissza a nehézségektől.

Ha a férfakkal nem boldogul, megkíséríti a nőkkel. Anőki kebel fozéonyabb a szép és nemes iránt még Homok-Szent-Mártonban is. S mikor uzsonna alkalmával előadja a nagy tervét Tóth János tanár a járásbíróéknál vagy a gyógyszerészéknél, vagy másutt, a nemes mag kikel a holgyak kebelében.

Irodalom, költészet, a társas élet föllendülése, ej, híz az nagyon érdekes lesz. Talán még táncolni is fognak?

— Hogyne, biztosítja Tóth János a lekesedő hölgyeket. A tánc muzája estvér a költészet muzájával, bájos harmóniában megfernek együtt,

A gyógyszerészéknél is, a járásbíróéknál is, mindenütt örömmel ragadják meg a szép eszmét, Hiszen eddig úgy sem tudtak mit csinálni az unalmas, hosszú téli es éke. Csak olvasni, mindig olvasni, azt megunja az ember. A névnapokon meg csak esznek, isznak, egész este nem kelnek föl az asztaltól az csak a férfiaknak való mulat-ág.

— Maga igazán kedves ember, hogy reánk is gondolt — balmoztták el dicséretekkkel Tóth János tanárt.

Az eszme hódít s diadalmasan járja be egész Homok-Szent-Márton. A kaszinóban már nem hallatszának a kicsinyítő elutasító hangok. A járásbíró maga is bevállja, hogy tulajdonképp a teljes szíveből óhajta a magyar irodalom fölvirágzását, tessék elhinni és a mennyire tőle kitelik... no, nem mond többet de tessék elhinni, hogy a mit ő mond, az meg van mondva.

Az adópenztárnok sem tartja oly ostobaságnak. Thury Pista pedig kijelenti, hogy ördög bánja, csinálják meg ezt az irodalom-pártoló izét.

Meglátszik a nők gyöngéd befolyása az egész kaszinón. Csak a nagy iszteletű urnak van neki aggodalma:

— De a tagsági díj, kérem, a tagsági díj...

Darvas Zoltán azonban letromfolja a papot:

— Uri ember csak nem sajnál egy pár rongyos forintot!

Persze, hogy nem sajnál, de úgy vélik mégis mindnyajan, hogy két forint éventent elég lesz egy-egy családtól ilyen irodalmi czelra.

— De fizetni kell, hozomra nem lehet, jelenti ki a járásbíró, mely kijelentés főképp Korpás ügyvéd urnak szol, a ki nem szokott fizetni a kártyánál.

Korpás ügyvéd védelezi a becsületét. Micsoda? A hazai irodalomért? vérét, életét kész adni a hazai irodalomért!

Égetően szükséges, hogy a körvosi állások államosítottassanak. Az osztrák tartományok legtöbbjében a segínyt a község megkaphatja, ha az orvostartás költségeit az összes egyenes állami adók után kivett 2—3 százalékos pótladó nem fedezné s e kulcsot igazságosnak kell tartanom. Annyi bizonyos, hogy a jelenlegi viszonyokon mihamarabb javítani kell, mert nagyobb járvány esetén óriási szerencsétlenség érheti az országot. Követelhető, hogy a törvény értelmében alkalmazandó körvosi állomások tényleg betöltsenek: szükséges, hogy a kellő fizetésről a községek vagyontalansága esetében állami segély gondoskodjék.

BELFÖLD.

Dóczi Lajos távozásáról érkezett ma Bécsből hír. Dóczi, mint a külügyi sajtóosztály főnöke, e hír szerint felmentik a sajtóosztály vezetése alól, mert állítólag ő okozta azt a konfliktust, amely a becsi külügyi hivatal organuma, a Fremdenblatt és a csetinjei hiv. lap, a Glas Crnagorca közt kitört, a montenegrói fejedelemlnek londoni látogatása alkalmából. Kétségtelen, hogy a mit a Fremdenblatt a csetinjei lapra ráfogott, e lap használatán sohasem jelent meg. Az ebből eredt kimagyarázások vezettek oda, hogy Dóczi a sajtóosztály élén meg nem maradhat.

Szentestített törvények. A hivatalos lap tegnapi száma mint már szentesített törvényeket közli az 1898. XXIV. törvényeket, mely a Gabela—Bocche die cattaroi keskenyágú vasútnak, valamint Trebinje és Gravosa felé vezető szárnyvonalainak építéséről szól, míg a tegnapi kiadott Országos Torvénytar 11-iki száma a belisce-prandau-ovci keskenyágú helyi érdekű gőzmozdonyu vasut engedélyezéséről;

XXV. törvények: A belisce-prandau-ovci keskenyágú helyi érdekű gőzmozdonyu vasut engedélyezéséről;

A kör hát már megvolt, de mit csinálnak vele? A járásbíró megválasztották elnöknek, Tóth Jánost tanárt titkárnak s az alakuló gyűlést nagy banket s táncmulatság fejezte be. Ittak ő felségért, a magyar irodalom fölvirágzásáért, a járásbíróért s Homok-Szent-Márton valamennyi notabilitásáért. De hát aztán?

A fővárosi lapokban megjelent ugyan időnkint egy-egy közlemény, mit a kör buzgó titkára küldött be és a miből értesülhetett a nagy világ, valamint a homok-szent-mártoniak is, hogy a kör választmánya fáradságtalanul munkálkodik, csak azt nem lehetett tudni, hogy mit.

Egyszerre egész Homok-Szent-Márton el lett árasztva könyvekkel. A budapesti könyvkereskedők küldötték, a kik olvastak valamit arról, hogy Homok-Szent-Mártonban irodalompartoló kör alakult. Nagy csomagok érkeztek a kör számára, a járásbíró számára, a gyógyszerész számára, a két ügyvéd számára, az orvos, a pap számára. Mindenkihez, még Thury Pista és Darvas Zoltán nagyságos urak számára is Isten tudja, hol kerítették meg a címeket. A könyvek azonban visszavándoroltak illetőségi helyeikre, a könyves boltokba s a könyvtárak csodálkoztak, hogy most egyáltalán senki sem vesz könyvet Homok-Szent-Mártonban, mióta megalakult az irodalompartoló kör. Pedig ez nagyon természetes volt, a homok-szent-mártoniak még nem lehettek tájékozva, hogy ezentul mily módon partolják az irodalmat.

A kör választmánya tartott ugyan már számos ülést, de előbb a legfontosabb dolgokat kellett elintézni, az ügyrendet megállapítani, a költségvetést elkészíteni, ami mind nehezen ment, mert a két ügyvéd minden ponthoz hozzászólt és semmit sem akart helyben hagyni.

XXVI. törvények: Az ó-becse—ujvidék—titeli helyi érdekű vasut engedélyezéséről;

XXVII. törvények: A zsidó—nagybányai helyi érdekű gőzmozdonyu vasut és süllőmed—szilagyecsei szárnyvonalának engedélyezéséről;

XXVIII. törvények: A székesfehérvár—bicskei helyi érdekű gőzmozdonyu vasut engedélyezéséről;

XXIX. törvények: A bihari helyi érdekű vasut margitta—szilagyecsei szárnyvonalának engedélyezéséről.

Ezeket a törvényeket melyek szintén szentesítették, a hivatalos lap tegnapi száma közli.

Az aradi sikkasztások.

Debreczen, július 21.

A régi világ romantikája eltűnt. A Bakony és Hortobágy nem szerepelnek többé a betyár- és zsványvilággal kapcsolatban. Amaz felosztottak turnusokra az erdőtervény-ss-ina megfelelőleg. Rengeteg bensejében járhat-kelhet a vasárra mennő vagy akarki istenfia, nem bántja senki, mint h. jdanában, amikor fegyverrel kezében cifra szürös szegény legény, vagy halálra kereset bicskás álló a keresztut közepén, hogy pénzed követelje vagy az életedet. Emezt is, már t. i. a Hortobágyot is birtokába vette a civilizáció nivellirozó hatalma. Füstölő, zakatoló gőzgép rohan rajta keresztül s a délibáb rengő tüköre legfeljebb legelő barmokat, karámokat, kutgémeket mulogtat a kényelmes vasuti kocsikban utazóknak és nem betyárokat, veszedelmes zsványokat.

A betyár- és zsvány romantika ezekről a helyekről eltűnt. Kiüldözöte, elpusztította a pandur, később a zsandár, no meg leginkább az iskola, mely a szilaj népet vallásosságra, szelidebb erkölcsökre oktatta. A nép, a tömeg, mely pedig erős munkával, sok teherrel a nyakán, igazán verejtéket izzadva keresi azt a napi kenyeret, mely alig, vagy talán nem is elég neki és övéinek — sokkal jobb ma, mint volt felszazaddal ezelőtt.

A reáliskola tanári kara is nagyon igazgága módon viselte magát. Egy csepp kollegialitást sem tanusított. A helyett, hogy örült volna tanártársuk dicsőségének, mindenbe belekötött, a mit csak Tóth János tervezett.

Sőt olyasmint is emlegetett, hogy ez az egész irodalom partoló kör csak szédelgés, csak arra való, hogy Tóth János fölolvassassa a rossz verseit, melyeket nem akarnak kiadni a lapok.

A kör érdemes titkárát azonban bár mélyen sértette ez a gyanúsítás, nem lankasztotta buzgalomában.

— Hidd ki őket — tanácsolta Darvas Zoltán — olyan pisztolyt adok a kezébe pajtáim, hogy lelöheted vele valamennyit, mint a pintyet.

De Tóth János csak szellemi fegyverekkel küzdeni. Egy névtelen cikk a Tanügyi Híradó-ban irigységgel, butasággal s a korlátolt elmék csökönyös vakságával vádolta a homok-szent-mártoni reáliskola tanári karát, kivéven természetesen a tiszteletreméltó kivételeket. Arra nagy veszekedés támadt. De a végén mégis igyekeznek mindnyájan az irodalmi kört támogatni.

Minden tanár ígért egy fölolvast. A tudomány minden szakából oktatást fog tehát nyerni a homok-szent-mártoni közönség, a fizikából, a vegytanból, a növénytauból, ásványtanból.

A tanár urak vetélkedni fognak, hogy ki tartson hosszabb előadást s az irodalom partoló kör az egész téli időszakra el lesz látva közhasznu fölolvastásokkal.

De a Thury-kisasszonyok, a fiatal patikáriusné, a doktorné, a járá-bíróné, az albiróné, az összes asszonyok, leányok mind elégedetlenek. Ej, mit, tanultak már ők eleget az iskolában. A Tóth János verseire sem

Természe esen — átlagosan beszélünk, mert hiszen kivételek lehetnek és vannak is.

És míg a nép javul, fájdalommal kell tapasztalnunk, hogy az ugynevezett intelligencia depraválódik, erkölcsztelemedik, hitványul.

A betyárok, azok a szilaj betyárok, a kiknek világuk a Bakony vagy Hortobágy volt, most már nem rusztikusok többé, hanem a városi élet imádói. Átváltak aszfalt-betyárokká, akik kiállhatatlan pökhendiséggel viselkednek zárt vagy nyilvános helyeken, párvaskodások rendezésével respectaltatják kifogástalan becsületességüket és gavallériaikat, míg váltóikat a kibocsátókkal és forgatókkal fizetik.

És a zsványok?

Hát azok is atvedlettek szépen. Nem cifra szürben, nem árvalányhajas pörge kalappal fejükön és fegyverrel járnak ma már, hanem császár kabátban, vagy ünnepélyes alkalomadtán frakkban, magas tetejű kalappal s ezüsfogantyus setabottal, kezüket kifogástalan keztyűbe bujtatva.

Nem zsványok a nevük, csak egyszerűen sikkasztók.

És a sikkasztók tényeivel egy idő óta sürü egymásutánban kezdünk találkozni; oly sürü egymásutánban, hogy szinte megdöbbenünk felette.

Társadalmi sülyedést lássunk a felmerülő esetekben? Vagy mi más? Nem örömet vádolunk, de a kínos események kényszerítenek rá, hogy vádoljunk. A baj nem elvélte, nem szörványosan mutatkozik, hanem tömegesen.

Arad város, Aradmegye az utóbbi időben különösen magára vonta a figyelmet a tekintetben, hogy ott a sikkasztók Eldorádója van. Zakariás községi jogzó sikkasztásai csak nem regen foglalkoztattak a közigazgatást, a bíróságot. Az aradi adótárnok sikkasztása és manipulációi fölött alig néhány nap óta ül törvényt az aradi törvényesek s most a megyei árvaszék pénztárában merült föl egy olyan sikkasztás, mely méltán ejthet ámulatba.

A sikkasztás hőse Krivány ur! Ugy ismerik mint kifogástalan gavallert. Szerény kis hivatalnokból emelkedett annyira, hogy ő lett

kiváncsiak, hiszen eddig is mindig azoknak a fölolvastásával untatta őket. — Nem ezt várták ők, hanem valami egyebet, valami különöset, valami nagyszerűt.

Az urak még elegetlenebbek. Az ördög vitte volna el ezt a Tóth Jánost, az irodalompartoló körével. Az az egy pár könyv nem került valami sokba eddig, aztán nem is kellett okvetetlen éppen venni, az ember kölcsön is kérhette; de most mindig új ruha a fölolvastásokra, ez a vetélkedés, hogy ki öltözik cifrábban, nem győzi az ember. Könyvre most már igazán nem jut.

Tóth János maga is sejtí, hogy baj van. Hallja a zugolást, látja az elégedetlen arczokat. Csakugyan csinálni kell valamit. Valami nagy dolgot, valami fényes eredményt, a mivel a kör büszkélkedhessék.

Vége kitalálja, hogy mit kell csinálni. Diszes albumot fognak kiadni, mely országvilág előtt tanuságot tesz a homok-szent-mártoni irodalompartoló kör tevékenységéről.

A választmány lelkesedéssel fogadja a szép eszmét, annál inkább, mert Tóth János arra utal, hogy abból nemcsak dicsőségre, de haszna is lehet ám a körnek.

— Ez már okos beszéd, — jelenti ki az adópénztárnok.

Egyhangulag elhatározták tehát az album kiadását. S a következő héten valamennyi magyar író, Jókaitól elkezdve, megkapja a homok-szent-mártoni irodalompartoló kör föl-szólító levelét, hogy: tekintve a nemes czélt, méltóztassanak becses dolgozataikkal díjjal támogatni a kör e zsenge vállalatát. Együttal mellékelve előfizetési ívet is kapnak, hogy ez uton is hozzájárulhassanak az irodalom emeléséhez s hogy az ifju kör nemesczélú vállalatát ismerőseik körében is terjeszteni kegyeskedjenek.

az aradi előkelő társaság egyik legkiválóbb faktora. Mésés hirtelenséggel gazdagodott s mint ilyen, játszott a gavalért. Most, hogy turpissága kitűnt, kezdik beszélni az emberek, hogy voltaképpen nem is értik, miként, honnan telhetett neki a gavaleros költsézesekre. Lattak már ezt regen, de nem szólt senki. A gavaleroskodás el tudja halgattatni a gyanut. Most már beszél mindenki s dobja a karhozat követ mindenki Krivány urra. Elkéstek jó urak! Ha tudták előbb már, miért nem szóltak?

Hát különben így van ez mindenütt. Valahány sikkasztási eset felmerül a közpénzek keze ese körében, mindig szöbeszed tárgya az emberek között, hogy az illető sikkasztó ur milyen nagy labon élt előbb. Zachariás, a községi jegyző pezsgős vacsorákat adott, az aradi adótárnok fizetett itt is, ott is a vidám czimboráknak: Krivány ur házakat vásárolt, vendégeskedett, mint egy Lucullus. Ennél is, annál is, a harmadiknál is kitűnt utóijara hogy a hejje-hujja a bűnösen elkezeit közpénzekből lett.

Az ilyen jelenségek — hiába is tagadjuk — azt mutatják, hogy a társadalom lelkiismerete laza, etikai érzéke kiveszöben. Rot hadás jelei mutatkoznak fent es alant. Micsoda ellenőrzés lehet ottan, a hol a sikkasztást évek hosszú során át lehet üzni.

Az aradi botrányok kell, hogy foglalkoztassak az ország közvéleményét. Ha a betyár romantikától meg tudtuk szabadítani az országot, a sikkasztás ellen ne tudnánk semmit tenni?

Tudunk, csak akarjunk! A kormánynak kell jó példával elől menni. Nemesebb erkölcsi felfogással kell intézni mindent, de mindent, a politikában úgy, mint bármely csekély közügyben. Natunk a politikai taktika sokat megenged magának a — czelet. Pédig a hol az erkölcsi tartalom hiányzik, ott a társadalom is kezd megbomlani és a nemes ideálokat megvetni.

A tiszta erkölcs ha elenyészik — Róma ledől s rabigába görnyed — mondá a költő helyesen és igazan.

Argus.

Alakítsunk szövetkezeteket.

— Felhívás a lelkeseknek és tanítóknak. —

Általános a panasz az idők mosiohasága s a megehető nehézsége miatt. Eltűnt az a boldog kor, midőn mindenki könnyen megtalálta s kielégíthette életszükségeit. Sokféle a panasz, mely lepton-nyomon felel hangzik. De elmondhatjuk, hogy sokféle a kielégíthetetlen vagy is, mely egyaránt kinezza a szegényt, a gazdagot, földmivest és iparost, pihenést nem enged s folyton az elégedetlenség bűnét eleszi.

Mily sokan tették nehezzé az életet az által, hogy egyszerűségükből kivetkőzve, oly lenyüzésnek engedtek helyet egyszerű hajlékukban, mely nincs aranyban a csekély jövedelemmel.

A 70—80-as években, midőn talán az aldott föld bővebben adta a termést, a gabonának az ára is jó volt, megkedveltek a költsézesést, melyről utóbb az alacsony gabonárak mellett sem tudtak lemondani s visszalépni a régi elhagyott egyszerűséghez.

A mai kiveteles magasabb gabonár nem sokat segít az évek óta adóssággal dolgozó kisgazdák, mert a mellett, hogy kevés termést, ezt is eladták a legtöbb helyen előre.

Nagyot változott a kisgazda s iparos helyzete hazánkban 30 év alatt. Megváltozott életmódja, megváltozott élelme és ruházata. — Hajdan beörült s a barna kenyér is jó volt, ma már a gözlisztben is válogat. A régi tartós, önmaga készítette szövet helyét, drága közvetítés mellett, silány gyárikerme váltotta fel.

Az igények nagyok lettek, a kisgazdától kezdve felfel: a bevetel a kiadásnak nem felel meg, talán még a régi egyszerűségek mellett se volna elég. A kisiparost a gyári olcsó árak teljesen leszorították a versenyről. Nagy veszély fenyegeti a gazdaközönsé-

get a cseléd és munkashiányban, másfelől ezek túlságos, sokszor igaztalan követeléseiben. Városba huzódik faluról a munkásnép s cseléd-ég jó része, ahol eddigi gondolatvilágával egészen ellenkező állapotot talál. S ha onnét visszatér falujába, oly eszméket hoz magával, melyek teljesen megzavarják egyszerű népünk gondolkodását. — Elégedetlenséget, irigységet, munkátlanságot hoznak falura a városból visszakerülők.

Mindnyájan érezzük, hogy baj van, a viszonyok oly nagyon megváltoztak, hogy valamit okvetlenül kell tennünk, mert másképp hivatalon proféták jelennek meg s ők igyekeznek a maguk ferde észjárása szerint vezetni a népet, vagy mint mondják; segíteni a bajon. Mit tegyünk, ha megakarjuk tartani a népre befolyásunkat s irányítani akarjuk nemcsak gondolataiban, hanem cselekedeteiben is.

A sokféle bajra és panaszra úgy egyesek, mint az államok vezetői keresik a gyógyírt, a mentőeszközöket. Ujabbán a módot, hogy a bomlással fenyegető veszélyes társadalmi mozgalmaknak miként álljanak ellent?

A leghelyesebb s legjobban bevált orvosser a sok közül: segíts magadon, Isten is megsegít elvnek keresztülvitele. Becsületes munka, ilő bér s ennek megtakarítása.

Vagyis takarékosra kell szoktatni a népet, arra kell törekedni, hogy heti keresményéből a legszegényebb napszamos is 10—20 krt félre tegyen hetenkint. A pénzkeresmény megtakarításával, megbecsülésével elvonatik a könnyelmű költsézeséstől, sőt megtanul nem egy kivánságáról, vágyáról lemondani, egyszerűbb életmódot folytatni.

A gépek mellett néhány hét alatt keres anoyit, mint hajdan hónapokon keresztül, csak hogy hajdan élelmet is kapott a bér mellett, ma meg maga kosztján él; helyette, igaz, pénzt kap, a melylyel azonban banni az alsóbb néposztály nem tud, nem tudja beosztani, márti holnapra eltenni.

Hogy keresményét megtakaríthassa, vagyis arra az időre tudjon eltenni, midőn keresete nem lesz, erre valók a községi hitelszövetkezetek. A nép gondolkodásának, cselekedeteinek helys irányt csak ezek adhatnak.

Nem hiszem, hogy az az elámitott nép, mely most 20 krnyi befizetését hetenkint oly készséggel teljesíti a szocialista pártkasszába, holott tudja, azt visza nem kapja, kellő felvilágosítással szivesebben nem fizetne a szövetkezetbe, a mely azt neki kamatosan visszadja.

A hol szövetkezet van, ott nem fordulhat elő az a szomorú jelenség, hogy a megszorult kisgazda majusban előre eladja még le nem aratott termését.

Faluhelyen a lelkesekre, tanítókra tekint a nép szeme, tőlük várja elsősorban a szövetkezetek alakítását s így anyagi jólétének előmozdítását, helyzetének javítását.

Mily szép munkatér nyílik előttünk, népünk anyagi helyzetének javítása körül.

Ne feledjük, hogy az anyagi nyomorúság hoz legnagyobb veszedelmet a lélekre. Az sem lehet reánk nevező oha közönyös, ha birtokváltozás van a közsegen, kiélesz az?

Nekünk arra kell törekednünk, hogy a kisbirtokos-osztály, a munkásnép szerezzék meg. S ezt a munkát a szövetkezetek által valósihatjuk meg.

A szövetkezetek átalakítják az embereket, egy czei érdekében működve megtanulják, hogy egymásra van utalva szegény és gazda. A szoros összetartás, takarékosság, a tökegyűjtés, e mellett a könnyen hozzáférhető olcsó hitel, mind megannyi aldott eszközök a községi lakosok anyagi, erkölcsi helyzetének javítására.

Mihely a szegény is megtud takarítani néhány fillért, sőt földet is venni, nem lesz abból dologtalan igaztolt proletár. Megtanít a szövetkezet arra, bízzék az ember Isten után saját erejében, ne másban keresse boldogulását, mint a tisztességes munkában, józan takarékoságban.

Német- és Franciaország nem is említve Angolországot, a szövetkezetek felkarolása által tették lehetővé a munkásnép, kis-

gazdak, iparosok fenmaradását. Ki tudja, nem ezáltal veték-e elejét a szocialis forradalomnak?

Erkölcsei hatása a szövetkezeteknek elmaradhatatlan. A tagokban felkelti az önbizalmat, a munkában s józan takarékoságban rejlő nagy erőt. Az uszora, mely pénzben, áruban, gabonában faluhelyen, a hol szövetkezet nincs, mindenütt viragzik, megszűnik.

Ott, a hol van jóakarát, igyekezet a neppen, segíteni baján, ott a hol bizalmasan feltárják a szomorú helyzetet, melyben a legtöbb falu népe benne van, a hol néhány értelmes, megbízható ember található, ott a szövetkezetek megmentőjévé lesznek a népnek. Ezt tapasztaltam községekben és a szomszéd községekben, hol hitel- és fogyasztási szövetkezetek működnek.

Ne riasszon vissza senkit az a nézet, hogy a szövetkezet a lelkeszt esetleg összeközesekbe hozhatja a kölcsön meg nem szavazásokért hivel: vagy hogy az uszorások, kik a községekben talán a vezérszerepet viszik, megharagusznak reá. A kölcsönöket az igazgatóság szavazza meg, a hol bizony mint eddig tapasztaltam nem néznek se sógorra, se komára, érzi mindegyik, hogy felelősséggel tartozik. Az uszorások utóda, a kik a régi farizeusok utóda, s így minden jónak esküdt ellenségei, bizony nincs oka a lelkesnek félni midőn a közérdekért munkálkodik.

Éppen ezért a legszebb felebaráti intézmény a szövetkezet, mert ez nem szákmányolja ki soha a megszorult ember kínos helyzetét, de segít szeretettel, e mellett kötelezi a segélyzettet pontosságra, takarékoságra s terheinek hetenkinti törlesztésére.

Lelkesek és tanítók, értsük meg a társadalmat mozgó eszmék fontosságát s ne tartsuk magunkat távol a szövetkezeti mozgalmaktól.

Hitelszövetkezetek alakulására kellő utbagazításval szolgál a budapesti központi hitelszövetkezetek titkára Bernát István (Budapest, Egyetem-utca 2) a ki egyébként egy kicsi de tanulságos lapnak, a Szövetkezésnek is szerkesztője.

Ugyisintén most alakult meg egy központi fogyasztási szövetkezet a H a n g y a c zimmal [Budapest, Zöldfa utca 10) a vidéki szövetkezetek alakítására és támogatására. Mind a két központnak kipróbált, buzgó, áldozatkész hazafiak állanak élen. Elég még azt mondanom, hogy mind a két központ megalkításánál főképp gróf K a r o l y i Sándort illeti meg a magyar nép halála elismerése s forró köszönete.

Varga Gyula
ev. esperes.

KULFÖLD.

A bécsi ipartanácskozások ma nyíltak meg. Dr. Bärnreiter kereskedelmi miniszter megnyitó beszédében rátért a kereskedelmi szerződés kérdésre is és egyebek közt így szólt:

„A vámterületet most is később is osztják-magyar vám területnek fogom föl. Nem hagyható tehát figyelmen kívül a Magyarországgal való megegyezés sem. Sajnos, ez a megegyezés újabbán nem történt. Ausztria-Magyarországra vár, Magyarország pedig Ausztriára. Azok, a kik a megegyezés lehetőségét zavarják, nagy felelősséget vállalnak magukra, mert a monarchia nagyhatalmi állását veszélyeztetik. A hangzavarban van ugyan egy kis összhangzás is, de azért az előkészületeket meg kell tennünk arra az esetre, ha a kiegyezés nem létesül. Mi erre készülünk, csöndesen bár, — de sürgősen. Nem akarok rekriminalni, de megjegyzem, hogy az eredmény nem egyedül tőlünk függ.”

A kísérletezés Ausztriában. A lemergi Slovo Polskije Bécsből azt jelenti, hogy Thun gróf és a katolikus néppárt delegáltjai közt a tervezett nyelvtörvény főbb pontjaira nézve megállapodás létesült. Bécsben viszont azt hírlik, hogy a tárgyalások folyamán a kiegyezés kérdéseire is kitértek.

A prágai Narodny Listy tegnapi vezércikkében azt írja, hogy a helyzet komoly-

sága elérte tetőpontját és a döntés most már halaszthatatlanná vált. Thun gróf már készen van az ő programtervével és elvárja, hogy e tervét legfelsőbb helyen nemcsak helyben hagyják, hanem felhatalmazzák őt arra is, hogy azt tegye, a mit jónak tart. Ez a tényállás egyúttal a legközelebb beállható válságnak magyát is magában rejt.

Az olasz szocialista törvény. Pelloux kormányának az első gyermeke hosszú vajúdás után végre megszületett. Közélről nézve ezt a törvényt, alig maradt benne valami Rudini terveiből és fenyegetéseiből s ha azt, a mi megmaradt a hatóságok korrekt módon alkalmazták, az alkotmányos szabadságot alig veszélyeztetheti. Rudininak a sajtó megfélemezéséről szóló paragrafusai okos módon kimaradtak, mert a kamara ezeket úgy sem fogadta volna el. Így aztán Pelloux tábornok lemondott azokról a rendszabályokról, de egyúttal megsugta az ügyészeknek: »A hatóságok tegyék kötelességüket és konfiskáljanak kényük kedvük szerint akár felmentik később a szerkesztőket és az izgatókat, akár nem!«

A szocialista egyesületekben sem esett valami nagy kár, csak az erőszakos felforgatásra dolgozó egyesületeket ostromolták fel. A tábornok szocialista törvénye tehát inkább abból áll, hogy a most esedékes községi választások 1899-re halasztatnak, a kényszerlepitést Crispi receptje szerint visszaállítják, és a vasúti posta és táviró szolgálatot is »katonásítják«. Ezzel a vasúti, táviró és postasztrájkokat akarják lehetetlenné tenni, mert sztrájk esetén a katonai büntetőtörvény rendelkeznek és hadbíróóságok ítélnének. Ezek pedig nem tréfálnak.

Ezek az új kormány első »tettei«. A többi tervekkel és nevezetesen a reformokkal még csak novemberben fog előállni. Hogy a kamara többsége addig is kegyes lesz-e még a kormány iránt, most persze még előre nem látható.

Zola eltűnt.

Z o l a párisi házat tegnapelőtt reggel hagyta el és azoknak, kik a nap folyamán meg akarták látogatni és nem találtak honn, a portás azt felelte, hogy Z o l a falusi birtokára M e u d o n b a utazott. Most tudódott, hogy Z o l a külföldre utazott, hazában mindazonáltal utazását titokban tartják. Barátai azt állítják, hogy Zolanak nem maradt más választása, hogy a tegnapi ítélet következményei elől kitérjen.

A tegnap érkezett újabb párisi táviratok szerint azt mondják, hogy Z o l a Brüsszelbe utazott ahonnan Hollandia felé veszi útját.

Az Aurore közül egy cikket Zolatól, a melyben azt mondja, hogy a Dreyfus-pörben elkövetett jogi tévedés fölött nem akart nagy vitát támasztani. A kormány meg akarja akadályozni, hogy az ügyre világot vessenek. Én — ugymond Zola — hogy igazamról a semmitőszék nyilatkozhassék, bizonyítékokat akarok szolgáltatni. A jövő októberben ismét megjelenek a bírák előtt és elfogom terjeszteni azokat a bizonyítékokat, a miket az előbbi tárgyalások alkalmával nem engedtek előadnom.

Zola barátai határozottan állítják, hogy Zola nem fogja elhagyni Franciaországot, hanem tartózkodási helyét titokban fogja tartani, hogy elkerülje az ellene kibocsátott elfogatási parancs kézbesítését.

A lapok megerősítik azt a hírt, hogy Zola külföldre utazott; míg egyesek azt állítják, hogy Brüsszelbe utazott, addig mások cikkeket tesznek közzé, a melyek arra mutatnak, hogy Zola ma délután 2 órakor érkezik Luzernbe. Azt is híresztelik, hogy Zola megszületett. Reggel 6 órakor távozott el lakosáról és esti 8 óra 50 perczig még nem tért vissza. Azt állítják, hogy Genfbe utazott. — A katonai körök organuma gyanánt szereplő »Soir« hevesen megátadja Brisson miniszterelőnököt, mert nem tudta megakadályozni Zola elutazását.

A háboru.

Legújabb táviratok a következők:

Madrid, július 20. A lapok szerint a különböző pártokból koalíció alakul a kormány ellen az alkotmányos jogok időleges felfüggesztése miatt.

Madrid, július 20. A lapok szerint a miniszterek csodálkoznak azon, hogy Toral tábornok az egész Santjago tartományt belevonta a kapitulációba, Blanco tábornagtól részletes jelentést kerek, melyet a legfőbb haditanács elé terjesztenek.

Az Imparcial szerint néhány miniszter úgy nyilatkozott, hogy a béke kérése egyértelmű volna a vereség beismerésével. Az Egyesült Államok feltételei különben is oly súlyosak, hogy a háboru folytatása előnyösebbnek látszik. — Néhány lap szerint valószínűleg változás is fog történni a miniszteriumban.

Madrid, jul. 20. A minisztertanács egyhangulag elhatározta, hogy békét köt. A kapitulációért a felelősséget Blanco és Toral tábornokokra hárítja.

London, július 20. A legújabb táviratok szerint Amerika és a santiagoi felkelők közt oly feszültté vált a viszony, hogy minden pillanatban a legkomolyabb komplikációktól lehet tartani. Az amerikai csapatok a legnagyobb megvetéssel viselkednek a felkelő csapatok iránt, míg köztük és a spanyol csapatok közt allandó a legszivélyesebb barátkozás.

Santiago de Cuba, jul. 20. A »State of Texas«, a vörös kereszt egyesület gőzhajója tegnap Santiago elé érkezett 28,000 mázsa élelmi szerrel az inséges lakosság számára. Midőn megkezdtek az élelmiszerek kirakását, a kiéhezett lakosok sűrű tömegekben a kikötőhelyre tödültek, ott egymást tiporva a helyért verekedtek, feltörték a ládákat és a készletekből raboltak. Végre elzárták a kikötőhelyet és mindenkinek megtiltották az odamenetelt. Déután 3 órakor megkezdtek az élelmiszerek kiosztását a városban levő rakárakban. Mindenkinek elő kell mutatnia a külön bizottságok által kiállított utalványt a melyre 1 és fel font élelmi szert adtak ki. A vízvezeték: ma e tére ismét használható állapotba helyezik.

Madrid, jul. 20. Havannából tegnappól kelt távirat szerint Manzanillot 4 órán át bombázták. Az amerikaiak 3500 lövedéket röpítették a városra. A »Centinela«, »Delgado« és a »Parejo« ágyúszarak, valamint egy ponton kigyuladtak. Blanco fő kormányzó üdvözölte Manzanillo védelmezőit.

Madrid, jul. 20. A hadügyminiszter határozottan tagadja annak a hírek a valószínűségét, hogy Blanco tábornagy lemondott és kijelenti, hogy nem kapott híreket Kubáról, mert a kábel az amerikaiak hatalmában van, akik hivatalos jelentéseket nem engednek továbbítani.

Madrid jul. A Fabra ügynökség jelenti: Pare tábornok, Guantanamo parancsnoka, hír szerint visszautasítja azt, hogy ő is bevonásék a kapitulációba, mert a spanyol katonai törvények szerint egy parancsnok kapitulálhat ugyan a személyes vezénylete alatt álló csapatokkal, de arra nincs joga, hogy alárendelt, de távolabb vidéken állomásozó parancsnokokat a kapitulációban való részvételre kényszeríteni. A santiago de cubai kapituláció e szerint csupán a nevezett város helyőrségére, vagyis 7000 emberre terjedne ki.

HIREK.

József kir. herceg Debreczenben.

— Saját tudósítónktól. —

József kir. herceg tegnap este városunkba érkezett. A legnépszerűbb és legmagyarabb kir. herceg fogadtatása igen lelkes és ünnepepélyes volt. Sok sok nép gyűlt ki az állomás-hoz üdvözlésére a magas vendégnek s a fellobogózott utcákon harsány éljenzés dörgött minden lépésénél. A kir. herceg kerülni kívánt minden hivatalos fogadtatást. Nem is volt

nagy ceremónia; annál több volt a melegség az őszinte magyar szívek megnyilatkozásában.

Már kilencz óra után nagyszámu közönség gyűlt össze a pályaudvaron, várva hogy a legnépszerűbb kir. herczegét már megérkeztek is láthassák.

A fogadtatáson, bár nem volt hivatalos, maga a kir. herczeg kívánta mellőzni, jelen voltak: Simonffy Imre polgármester, Rásó Gyula alispán, Vecsey Imre tb. főjegyző, Király Gyula, Bészler Károly, Roncsik Lajos tanácsnokok diszmagyarban, Koncz Ákos tb. tanácsnok, Boczkó Sámuel rendőrkapitány, Zsigmond Sándor esperes, egyh. ker. főjegyző, dr. Wolafka Nándor v. püspök plébános, Materny Lajos ag. ev. főesperes, továbbá Bernolak altábornagy kerületi parancsnok, Jekelfalussy tábornok, — dandárparancsnok két segéd-tiszttel.

Tíz óra tízdkét perczkor érkezett be a pályaudvarba a vonat a közönség éljenzése között.

A vonathoz kapcsolt diszes zöld emiáll bevont udvari kocsijában megjelent a kir. herczeg delczeg alakja.

Viharos éljen hangzott fel és száz meg száz kez integetett kalapemelve feléje.

— Éljen József kir. herczeg!

— Éljen!

József kir. herczeg katonásan köszönte meg az igazán szívből jövő ovációkat, majd gróf D e g e n f e l d József főispán kíséretében ki Szatmárról szinte vele jött, leszállott a kocsiból.

Bernolak tábornok állott meg a főherczeg előtt és katonás modorban jelentést tett. Majd Jekelfalussy tábornok tette meg jelentését, mire Simonffy Imre polgármester tolmácsolta a város polgarságának tiszteletét és igaz szeretetét, — örömet fejezven ki a felett, hogy öt év múltán ismét üdvözölhetik a fenséges urat, akinek jóindulatába ajánlja Debreczont. A kir. herczeg igen nyájasan köszönte meg a szives fogadtatást. Mint mindig — úgy most is örömmel jött e derek magyar városba. — Legyenek — ugymond — meggyőződve, hogy ragaszkodása nem hogy gyöngült, sőt fokozódott az elmúlt öt év alatt e nemes város s ennek polgárai. Legyen Isten áldása a városnak! s legyenek boldogok polgárai!

Zugó éljenzés kísérte a kir. herczeg magyaros választát, ki az ezérekre menő tömeg lelkes ovációi között s a város ötös fogalán hajtattott gróf. D e g e n f e l d József főispán kíséretében szállására a Bikába, melynek gyönyörűen feldisített lépcsőházában Millecker a szálloda igazgatója fogadta és kalauzolta el lakosztályába, mely mindössze három szobából áll.

Érdekes, hogy a kir. herczeg maga számára mindössze két szobát rendelt csak. Ennyivel is beérte volna.

A lakását Millecker igazgató rendkívül izlésesen rendezte be és a tábornok, kik előzőleg megtekintették, meglegedésüket fejezték ki fölötté.

A folyosóról az előszobába nyílik az ajtó, melyől jobbra a kir. herczeg szalonja, balról hálószobája van.

A szalonban számos kényelmes támlás szék, kerevet van. Egy íróasztal, több izlésesen elhelyezett apró asztalka képezi összesbutorzatát.

A falakat a király és királyné életnagyságu képei díszítik.

magyar versenysakkozóknak; mert tudógyuladában megbetegedően, sajnálatunkra kénytelen volt elmaradni a nemzetközi sakkturnáról s így csupán Maróczy Géza képviseli ottan derék sakkozóinkat; — még pedig jó sikerrel.

A bécsi nagy nemzetközi sakkturnán 20-an neveztek. Charousek helyett angol versenysakkozót állítottak be a sorba: Trenchardot, aki azonban gyöngyversenyzőnek bizonyult. Meggyöngyebb volt az osztrák Schwarz, aki e miatt a 8-ik mérkőzés után visszalépett a versenysakkozástól. Tehát jelenleg 19 sakkmeister mérkőzik egymással. A versenyjátszmák első sorozatát éppen most fejezték be s így a versenyszakadatok ezuttal még nagyobb arányokban kötik, mert a kellő tájékoztatás a nyereségesélyek felől már meg van.

Három hettel ezelőtt a nyereségesélyek így állanak:

Pillsbury 16 egységgel; dr. Tarrasch 15 egységgel (azonkívül 1 játszmája függőben áll); Janowski 14 és fél egységgel (egy függőben); Steinitz 12 és fél egységgel; Ajajin 11 és fél egységgel; Maróczy 11 egységgel; Lipke 11 egységgel; Schlechter 11 egységgel; Burn 10 és fél egységgel; Blackhouse 10 egységgel; Marco 10 egységgel; Halpin 9 egységgel; Schiffers 8 és fél egységgel; Showalter 8 egységgel; Caro 7 egységgel; Baird 5 egységgel; Trenchard 4 egységgel.

A versenyfogadás-kínálatok akkor a következők voltak: Pillsbury 1 és egynegyed ellen; dr. Tarrasch 1 és egynegyed 1 ellen; Janowski 2 és fél 1 ellen; Csigorin 2 és háromnegyed 1 ellen; Steinitz 4: 1 ellen; a többi 8: 1 ellen.

Rendkívül érdekesek a versenyfogadás-kínálatok mind a 3 elülhelyezettre, mind a 4 elülhelyezettre. Aki a 3 legülhelyezettre fogad, tétje ellenében 3-szoros pénzt (azaz tétjével együtt 4-szeres pénzt) kap; aki a 4 legülhelyezettre fogad, tétje ellenében 5-szörös pénzt (azaz tétjével együtt 6-szoros pénzt) kap. Lermésztesen arra szintén fogadhatni, hogy kiválasztott versenyzőnk hányadik lesz; pl. 5., 8., 14., stb.

Igy állt akkor az egész földkerekségnek mostanig legerdekeesebb sakkturnaja.

Budapesten már igen sokan kötöttünk rák nevezve vajmi előnyös versenyfogadást (Pillsbury 3: 1; dr. Tarrasch 5: 1; akkor így állottak a versenyfogadás-kínálatok), kívánom, más sakkzó társaink szintén kössenek hasonló előnyös fogadásokat.

A mostanig rendezett nagy nemzetközi sakkturnák lejelentékenyebbje, a bécsi jubileumi sakkverseny már befejezéséhez közeledik. A nemzetközi sakkturnára 20 résztvevő nevezvén, a kétfős mérkőzés folyán 38—38 versenyjátszmát kellett volna mindgyiküknek játszaniok. — Minthogy azonban a bécsi Schwarz még a legelső tíz játszma lejátszása előtt visszalépett a versenytől, annak már lejátszott 8 játszmáját a versenybíró-ag semmisnek nyilvánította s így 38—38 versenyjátszma helyett csak 38—36-ot kell a versenyzőknak játszaniok. Tegnap fejezték be a 33-ik mérkőzést; tehát a legelső győztes már jeleg is várható. Ez dr. Tarrasch, a német versenysakkozók legkitűnőbbje, aki hétfőn remekül kiszámított futaralozattal legyőzte Pillsburyt, aki a 42.

huzás után föladata a játszmát. Eme pompás győzelme által dr. Tarrasch (25 és fél egység) Pillsbury (25 egység) elé került a győztesek sorrendjében.

Eme sorrendben a harmadik helyen Janowski és Steinitz állanak 22—22 egységgel. Vajmi érdekes, hogy dr. Tarrasch két év előtt a budapesti jubileumi sakkturnán szintén legyőzte Pillsburyt, aki eme veresége miatt akkor leszorult a győztesek sorrendjének 3. helyére.

A nemzetközi sakkturna iránt a befejezés küszöbén rendkívül nagymérvű az érdeklődés az osztrák székesfővárosban; még pedig annak dacára, hogy az «elsősegre» kötött versenyfogadások már eldőlték, ugyanis az első győztes dr. Tarrasch, — esetleg Pillsbury. Persze a többi hely még nincs eldöntve. Mostan rendkívül érdekesek a fentebb felemlített versenyfogadások, melyeket pár nap előtt Agoston szász herceg, illetőleg Albert királyi württembergi herceg kötöttek (kiseretők tagjai szintén). Csaknem bizonyos, hogy mindkét uralkodóházi herceg megnyeri szakértelmét bizonyító szép versenyfogadását. Mindketten biztak honfitáruk: Dr. Tarrasch főlényében Pillsbury fölött; mert még akkor is az előbbent «jelölték» győztesnek, mikor az utóbbi több egységgel birt: mint dr. Tarrasch.

A versenyfogadások kínálati jeleg így állanak: Dr. Tarrasch 1: rá; Pillsbury 1: 2 ellen; a többi 1 ellen 100, A sorrendfogadások kínálati a következők: az első 3 helyezett 1: 2 ellen; az első 4 helyezett 1: 4 ellen.

Szekrényessy Kálmán.

TÖRVÉNYSZÉK.

Egy szép legény a faluból.

— Akire örökös rabságot kérnek a férjek, —

Egyszer már jött elő a mezőkről ilyen csintalan história a hivatalos urak elé. A legendában ugynevezett vörös tanítóról, akinek a megjelenése olyan csodálatos varázssal és hatással volt a határon, hogy ezután minden újszülött vörös volt. Ezen csoda ellen akkor felszólaltak a családfentartó férfiak, azonban az égi rendelés ellen mit sem lehetett tenni.

A vörös tanító legendája jön elő eleven történetben most és dolgot adott a bíróságnak. Egy közeli faluból hoztak elő egy erős, szép legényt. A Göndör Sándorok tanulmánya lehetne a mezőről való gatyás dalia a fekete nagy fürtös fejjel, szerelmet lángoló szemével erőteljességgel és szépen zengő hangjával.

Igen nagy családi veszedelmeket csinált ez a legény azon faluban, a honnét bevádoltak és kerik a te intetes bíróságot, hogy a Dara Imrét soha többé baha ne ereszszen a tömlőz fenékeről, ha nagyobb bajt nem akar a törvény.

Eppen, mikor a legényt a vádlottak padjára állították, jött végette a közeli faluból a törvénytevő bírákhoz két pöcsés írás. Mévtelen levelek voltak a kopertákban és a levelekben olyan olvassmány, a minőt eddig csak operettbeli tógás bírósághoz cizmeztek. Ez azonban ugy való — ebben a vidám népszinműben,

Falubeli megcsalt férjek könyörögve kerik ezen levelekben a bíróságot, hogy a vádlottat, nevezett Dara Imrét, ezen közveszélyes

banditát tartsák örökös fogságban itt a börtönben, különben elcsábítja a falu összes menyecskeit s aki férj csak egy szót mer ellene szólni: azt a csábító kutya-legény ráadásul megveri,

Mint megverte B. Palkót, a ki az asszonyért neki ment a réten. A becsületért nagy viaskodás támadt Vizkereszt napján a szep B. Vicza miatt az ura és a legény közt és B. Palkó agyba-főbe verve ott maradt a földön. A legény pedig elment az — asszonyhoz.

S mire hazakerült az elvert férj, a legény a menyecskeit meg is vigasztalta.

Ez a történet, minek egyik részéről leleletet hozott a férj a bírák elé s így jutott a veszedelmes paraszt Don Juan a vádlottak padjára, hova utána küldték a többi falubeli férjek a vádló leveleket örökös rabságot könyörögven számára.

Daczosan allott elő a bírák elé a legény és mikor kérdezték tőle, hogy igaz-e, amit a névtelen levél mond, hogy ő a falubeli családok nyugalmát feldulja, kevélykedve felelt:

— Nohát. Az ugy mén a falun. Az asszony kigyün a zutra, azt mondja, hogy szeret. Én is azt mondom. Más is azt mondana. Az ura meg haragszik. Mert ezér azok haragunni szoktak. Oszk aki belém köt végette, azt mögveröm.

Hánya-veti büszke hangon ejtegette a szót a réti ellenállhatatlan, beszédjébe nem volt ugyan semmi tisztesség az asszonyok iránt de paraszti életfilozofia a szerelemről volt benne. Az asszonyok neki esnek szerelemmel, hát ő is szerelmes mindig s hogy más is így lenne, ha ily szerencsés állapotok közt mindig szerelmes lenne,

Ez a védelme a tilos szerelem iránt a 2 névtelen levélre.

Más a vád: a testi sértés, mit az egyik megcsalt férjen elkövetett.

— Ne keressen rajtam az asszonyt. Az üvé, hát vigyázzon rá. Ha pedig nekem gyün érte, én se tehetem, hogy megverni hagygyam magam, mer olyan még nem volt.

Mondta itt a védelmét és nem törődött vele, hogy az asszony is hallja hátul a padban. Mert az is előjött tanunak.

— Az asszony. Ez az egy asszony beszélt itt mindjárt mindazon falubeli asszonyok erkölcsé és szíve szerint, akiknek az urai örökös rabságot kérnek névtelen levelekben — a tekinetes bíróságtól.

Ez volt a kedves falu erkölcsi historiajának legszeretetre méltóbb pontja. Mikor a szép menyecske előlepett a megvert gazda felesége aki tanuskodni jött az ura jósa mellett.

— Mit tud a dologból asszony? esik hozzá a bíró kérdése.

— Kérem, mondja a menyecske; én semmit se láttam a verekedésből, de azt tudom, hogy azuram nagy haragot tartott ez ellen.

A legényre mutat.

— Miért?

— Nem tudom mit is vesz a fejibe e miatt a legény miatt. Mer a többi asszony ura gyannsi bele . . .

Mig ezt mondta, a számét lesütve tartotta a végén azonban rápillantott a vádlottára. Nem nagyon titkolta, hogy szívesen néztt oda és valami történt is az asszony szíveben esen pillantás alatt mert most jött az ő védelme.

Kérdezte ugyanis a bíró:

— Egyebet nem tud?

valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — sima, csikos, koczkázott, mintázott és damaszt stb. (mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző szín s árnyalatban stb.)

Ruhák s blousokra a gyárból! Privát fogyas-tóknak postabér-, vámmentesen s házhoz szállítva.

Minták postafordultával.

Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó. Magyar levelezés.

Henneberg G. selyemgyári, Zürichben

(és kir. udvari szállító).

Selyem-damasztok 75 krtól

14 frt 65 krig méterenként és selyem-brocatok — saját gyáraimból

— Mindent meg kell mondani?
 — Meg, ha már bele fogott.
 — Hát még azt is láttam, hogy az uram is nagy léczdarabbal ment el hazulról, mikor a baj történt.

Ah, ez már asszony igazán: a Finom Ruzsi férjezett állapotban. Tehát így van. S hogy támad az ötlete a legény védelmére: Lasd, bíróság, az én uram kezdte, az én uram már azzala szándékkal ment el hazulról, hogy leüti Imrét. Én nem mondom, hogy bizonyosan ez volt a szándéka, de léczet vitt magával és nagyon szidta Imrét.

Más enyhítő körülmény nem volt Dara Imre mellett. Csak ez, amit az asszony — mondott.

A legény megérezte, hogy érte szolt az asszony, de az ura nem érzett semmit és mondta bambán:]

— Azt jól mondja az asszony, mert a léczet azt nem tagadom, hogy vót, de kell az ilyen legénynek.

Erre pedig a vádlottban gyülekezett az indulat s visszaszólt:

— Bolond ember, — a ki az asszonyt félti.

A szemtelen ficzko ezt valami kalendáriumi novellából olvasta és a tanuk szerint igen gyakran használja otthon korcsmai társalgás közben.

Sajna, a bíróság ilyen körülmények közt nem teljesíthette a falubeli ferjek könyörgését a veszedelmes asszony csábitót csak 2 hónapra ítéltette el súlyos testi sértésért. S miután az elítélt legény megnyugodott, csak két hónapig kell a falubeli menyecskéknak várni rá. S ha ez majd hazaszabadulva boszuval táplálja a szerelmi tehetségeit: uram isten — mi lesz ott a faluban.

KÖZGAZDASÁG.

Sertésvásár.

július. 18.

Kbányai sertés piac. Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felüli súlyban 00—00 krajczárig, közép (pkint 240—260 — kilogramm súlyban) 57—58 krajczár Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban) 57—58 kraje árig.

Sertéslétszám: 1898. évi jul. 6-án — volt készlet 43.756 darab, 1898 július hónap 19-én felhajtott 65 drb, 1898 július hónap 19-én napján elszállított 149 darab 1898 július hó 20-ik napjára maradt készletben 43.674 darab. — A hizott sertés üzlet-rányzata csöndes.

Budapesti gabonatözsde.

július. 18.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Bursa	kilós	Ar 100 kg.	kilós	Ar 100 kg.
Bánsági ó	76	—00—00	80	00.00—00.00
»	77	—00—00	81	00.00—00.00
»	78	—00—00	82	—
Tiszavidéki ó	79	—00—00	—	00.—00.00
»	76	9.70—9.75	80	—
»	77	9.80—9.90	81	10.20—10.25
»	78	10.00—10.05	82	00.00—00.00
»	79	10.10—10.15	—	—
»	79	9.65—9.70	80	—
Fehérmegyei ó	76	9.75—9.85	81	—
»	78	9.95—10.—	82	10.15—10.20
»	79	10.05—10.10	—	—
Bácskai ó	76	9.70—9.75	80	00.—
»	77	9.80—9.90	81	10.20—10.25
»	78	10.—10.05	82	00.00—00.00
Észak magy	79	—	—	—
»	78	—	80	—
»	79	—	81	—

	Min. hekt.-ben	Ár kilógram
Rozs elsőrendű uj	70—72	7.25 7.30
» másodrendű »	—	7.20 7.25
Árpa takarmánynak »	60—62	5.30 5.75
» égetni való —	62—64	—
» serfözdei —	64—66	8.— 8.20
Zab — — — uj	39—41	5.35 5.40
Tengeri bánsági — uj	—	5.30 5.25
» más nemű »	—	11.75 12.25
Repce bánsági	—	—

CSARNOK.

Ut közben.

— Regény egy kötetben. —

Írta: **TAMÁS JÓZSEF.**

32.

Letelepedett egy kávéház elé: A pinczér megkérdezte, hogy mit parancsol? Meg sem várta a választ, hanem hozta a forró fekete folyadékot.

Márton nézte a mozgalmas lármás életet. Leányok siettek sűrű rajokban. Vidám nevetés hangzott felőlük. Varró leányok voltak. A ruhájuk a legújabb divat szerint szabva, csakhogy valami olcsó durva szövetszálból.

Gondolkozott Márton, miért olyan vig ezeknek a leányoknak a nevetése és nem tudott róla számot adni.

Unatkozott. Lapokat kért és azokat nézegette. Elolvastott egyet mást szinte öntudatlanul. Valami megmagyarázhatatlan nyugalom fogta el, mely gondolkozni sem hagyta. Csak nézte az utca sokasságát vagy forgatta a lapokat. De ez csak gépies öntudatlan munka volt.

Friss vizet tettek elébe. Ivott és megszölte a kezeit. Majdnem úgy érezte magát, mintha felálomha volna. Eszébe jutott, hogy az éjjel nem aludt. Almos, aludni szeretne.

Valaki szólott. Hátra fordult. A bátyja volt, János.

— De szomorúságos arcot vágsz.
 — Inkább álmosat.
 — Jer velem.

Fizetett Márton és ment. Szinte önkénytelenül cselekedte, a feje zavaros volt. Az álmatlanság. Kéry Gábor mai c-elekedete egészen megzavarták.

Azon vette észre magát, hogy János egy fogatba tuszkolja és a kocsiban már benne ül Jarka, János menyasszonya.

— Megjiddt tőlem? — kérdezte a leány?

János nem hagyott időt Mártonnak a válasza. Sietve tuszkolta be a kocsiba és ő utána ugrott. Az Andrást-ut sima fakoczkáin nesztelenül gurult tova a fogat.

Márton meghúzódott egy sarokba és töprengett azon, miért kell most Kéry Gábor fogatán mennie, mikor ő éppen nem akart. A kik látják, gondolhatják, hogy dörgölődzik az urakhoz. Pedig gyűlöli őket. Igen, igaz, gyűlöli. Sok mindenért. Mert önzők, mert elvakultak, mert gögősek és kegyetlenül megülnék pénzes zsákjaikon, süket fülekkel vértelve minden kérés hang iránt. Gyűlöli őket. No majd meghallják, ha nem kérnek, majd akkor...

A kocsit megállott a városliget fái alatt és Márton feljiddt atmodozásaiból.

— Álmos? gonyolódott Jarka.
 — Az, nem aludtam az éjjel.

A fák között egy apró kis nyaraló karsu tornyoskái látszottak. Arra felé mentek. Márton megkérdezte, hogy kihez is viszik tulajdonképen?

— Fehérékhez.
 — Fehér? nem gondolnám, hogy ismerném őket.

— Tudja, a pasa... nem emlékszik?
 — Vagy igen.

A keskeny kavicsos ut egy vasrácsos, aranyozott kapuhoz vezetett, amit öles furkós bottal őrzött nehéz prémes bundában a kapus.

Márton ez a látvány feldühösítette. Melle volt az idő kegyetlenül. Hátrafordult Jánoshoz:

— Bolondok ezek az emberek?
 — Nem tudom.
 — No en igen.

Nem mentek be a kis filigrán palotába, hanem megkerülték.

Nagy, hatalmas vén fáktól szegélyezett pázsitos térség terült el, Fehérné fogadta őket.

Kezet nyújtott az uraknak és megcsókolta Jankát, miközben ingerlően nézett Mártonra: a kit ez a kihívó kacérság feldühösített.

Igyekezett olyan hideg lenni, hogy legalább is ostobának tartásák. Meraven hajlott meg az asszonyok leányok előtt, mialatt bemutatatták, azok meg nézték, mint valami özönviz idejébéli csodát.

(Folyt. köv.)

Nyilt-tér.

Mint hogy a tavasz előrehaladásával csecsemő, gyermeket és felnőttest egyaránt fenyeget a járványok veszélye, ismét csak a minden alkalommal hálásan fogadott

MOHAI

ÁGNES-forrásunk

vízének használatát ajánljuk. Egyrészt mert olcsó, igen kellemes és tiszta ivóvíz lévén, a tavaszi és nyári évszakokban kedvelt élvezetszerként szerepel, másrészt, mert dus szénsavtartalmánál fogva, specifus óvószer is a tífus, cholera és a gyermekek tífoid-szerű tavaszi-nyári hasmenése ellen. Ehhez járul még hogy a csecsemőt is megvédi az ilyenkor nagyon veszélyes hurutos bélbántalmak ellen, míg szoptatója e víz használata folytán nagyon kedvező összetételű és bőséges tejet nyer. A már meglevő gyomor- és bélhurutot gyermekeknél és felnőtteknél gyógyítja. Kellemesen hatván be szénsavával fogva a gyomor és bél idegeire; a gyermekek lázas megbetegedéseinek pedig nélkülözhetetlen hűtő, húgyhajtó és a szomjat csillapító hatásánál fogva.

— Kedvelt borviz. —

A mohai Ágnes-forrás kezelősége.

Főraktár:

Édeskuty L.

cs. és kir. udvari szállító

BUDAPEST, V., Erzsébet-tér 8.

Kapható minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Üzletvezető kerestetik

egy elsőrendű közvetítő és tudakozó intézetben. Megkívánatják a magyar és német levelezésben való jártasság. Czin a kiadóhivatalban.

Haszonbérleti hirdetemény.

Hajdu-Vámospércs község tulajdonát tevő 800 katasztrális hold szántó és kaszáló föld folyó év és hó 31-én d. e. 10 órakor a községbáznál tartandó nyilvános árverésen 1899 január 1-től 1904 év december 31-ig terjedő 6 évre haszonbérbe fog adatni.

Kikiáltási ár a holdankénti 4 frt 50 krnak megfelelő 3600 frt, melynek 10 százaléka árveréskor bánatpénz gyanánt az előljáróság kezihez leteendő.

Az árverés egyéb feltételei az árveréskor, addig is a községi előljáróságnál a hivatalos idő alatt megtekinthetők.

Kelt H-Vámospércsen, 1898 július 20-án.

Az előljáróság.

Üzleti könyvek nagy raktára.

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZEN, a főpostával szemben.

Ajánlkozik:

nyomtatványok elkészítésére

kereskedők, gyárosok és iparosok részére.

Levélpapír czégnomással

1000 drb. 3 frt 50 krtól feljebb.

Levélboríték czégnomással

1000 drb. 2 frttól feljebb.

Monogrammal ellátott

Lakadalmi és báli meghívók.

Eljegyzési kártyák

nagyon olcsón.

Névjegyek

Tánczrendek

Számlák

Jegyzékek

Üzletjegyek

Körlevelek

Árjegyzékek

Műsorok

Zárszámadások

Évi jelentések

Dombornyomású galvanizált remek

reklam falragaszok.

Pinczérszámlák, bor és sörczimkék.

Menu kártyák a legdiszesebb kivitelben.

Regények, elbeszélések, költemények.

Tudományos és szakmunkák előállítása.

Rovatos ivenk, tabellák.

Részvények, szelvények.

Elsőbbségi kötvények, értékpapírok.

Diszesen kiállított étlapok.

igen mérsékelt árak mellett.

Ruggyanta bélyegzők igen olcsón.